

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

Előfizetési feltételek:
Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. Évesjegyre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 15 krajczár.
Külföldi csupán a kiadónál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetési díja:
Öt hasábol posztos 5 kr. Bátyeg minden betétként 30 kr.
Nyitólár garmond sora 30 kr. — Nagyobb és többesre hirdetések
juttatásán csak az a díj. — Bal- és külföldi hirdetések számára
hirdetményeket előad Káry Károly hirdetmény-közlő
irodája Budapecsten, Nagykereszt-utca, 8. szám.

A lap szellemi részére s a nyitólár vonatkozás minden
közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Külföldi pénsek, reklamációk, és hirdetések
a kiadónak intézendők.

Közigazgatási bizottsági ülés.

(Augusztus 12-én).

(Távollevők: Dr. Baintner Ferencz, Ebbecky Emil
és Pajor István, — szabadságon vannak).

Elnök: Gr. Gyurky Ábrahám főispán.

Ülés kezdete pont 10 órakor.

A katonai elbocsátási és nőülési ügyek után
Komjáthy Anselm főjegyző úr előadja:

Nándor község felelőszedő Váky Lajos kör-
házi ápolótér szolgabíróilag reá ítélt 27 frt elengedése
iránt. Az illetékes Nándor községre nézve helyesen
allapított meg ugyan, minthogy azonban a mult
közgyűlés határozata szerint ily című költségek a
betegápolási pénztárból fedezendők, Nándor község
kérvényének hely adatot, s a 27 frt körházi költség
a betegápolási pénztárból fizetetteti rendeltetett.

A m. kir. belügyminisztérium rendelete értelmében
a nőgrádi körjegyző választási ügy a megyei közgyű-
léshez mint illetékes fórumhoz, — tereltetik.

Veres József nyilatkozata — a szállások által
ildomtalan visélet miatt beadott panaszára, tudomásul
vételeit s az ügy mint alaptalan — becsütelte.

Losoncz város nyilatkozata Manócsy Alajos pa-
nasz levele folytán felolvasatván, — a főjegyző ja-
vaslat szerint Manócsy Alajos panaszát elutasított, —
— a azon merészebb, kitétel miatt, hogy nevesett vál-
lakozó a losoncsi hatóságot az ügyben cimborásko-
dással vádolta, — 10 frt bírságban marasztaltatni
javallatott.

Reményfy és Pokorny G. hosszabb és kissé éles
eszmecsereje (lásd a jövő számban) után Manócsy Ala-
jos panaszával elutasított, de a javaslat azon része,
mely a vállalkozót 10 frt bírságban marasztaltatni
véleményezte, — nem fogadtatott el.

Beniczky Gyula és Reményfy József indítványára
az allapán elnöke alatt Reményfy József, a tiszt
főjegyző és az államnézők küldetett ki, hogy az ár-
lejtési feltételek alapján szolgáló szabályzatot hozza
nak javaslatba.

Dubraviczky Ádám és Ivánka Ödön p-géczi lako-
sok kérvénye, melyszerint, mint pusztai birtokosok
magokat a törvény értelmében N.-Gécz község pót-
adója alól felmentetni kéri. — A szolgabírói vizgá-
lat szerint N.-Gécz, P.-Gécz és Karpi-Gécz egy közsé-
get képeznek, — a megyei szabályrendeletben azon-
ban P.-Gécz — a puszták között szerepel. Ily ellen-
tétles adatok után szükségessé válván a községek szer-
vezetlenség történeti kutatása, ez ügynek ekként bővebb
vizsgálatra újabb vizsgálati rendeltetett el.

Sándor Károly fellebbezése azon alispáni hatá-
rozat ellen, melyszerint a fekelevizi csatorna költség
geihez az illető közbirtokosok (s nem a terület, de)
a használati arány szerint járulni mondatk ki, elvet
tetett.

Somogyi Zoltán (szolgabíró) jelentése, melyszerin
a Baroa Gyula körjegyző elleni fegyelmi ügyben ne-
vezett körjegyzőt hatáskörén belül 25 frt bírságban
marasztalt, — tudomásul vétetett, — a fegyelmi el-
járás becsütelte s erről a megkereső kir. törvényszék
értesítetteti rendeltetett.

Rozgonyi Gábor kosdi körjegyző fellebbezése, azon
alispáni határozat ellen, mely nevezett körjegyzőt 40
frt bírságban marasztalt, — elvetetett.

A közigazgatási bizottság félévi jelentése tuda-
omásul vétett. Huszár István felhívta a bizottságot,
hogy a jelentésben adassék annak is kifejezés, misze-
rint az ez évi termés igen rossz. Minthogy azonban ez
a jelentésben bent foglaltatik, — a scrupulus felesle-
gessé vált.

Bozó Pál kihagyatni kérte azon passust, mely
jó borterméssel kecsegteti a kormányt. A kadarka és
a dinka hullanak, s így még a jó borterméssel sem
álhatunk elő.

Imády Károly esperes plébános kérvénye párbe-
rek behajtása iránt, — illetékes eljárás végett a szol-
gabíróhoz tételte át.

Rétegi b-gyászérstől, minthogy az előbbi vá-
lasztás forma hiv. alatt megemmisített, Hrabeczy
Imre, Kóvalcsik István és Gubás Károly pályázók kö-
zül Hrabeczy Imre választatott meg.

Árvágy, a jelentést lásd jövőre.

Mitk Erzsébet panaszát a tisztügyezésnek ada-
tot ki véleményezés végett.

A cseredi községi csoport helyben hagyatott s
az illető községek utasítottak, hogy a községm fze-
tést, ne az árvák pénzei után vessék ki, hanem azt
a községi pénztárakból fedezzék.

Tandgy. Előadó Komjáthy Anselm.

Reményfy József kérvénye folytán a b-gyarmati
polgári iskolához rendszeresített 2 rendes és 1 segéd-
tanár megválasztásához szükséges bizottsági elnök
küldetése iránt. — Hauszky László úr küldetett ki.

A m. m. kir. oktatási minisztérium helyben
hagyta a bizottság azon határozatát, melyszerint az
iskolai 5 szaktól adó első sorban a b-gyarmati róm.
kath. felekezeti iskola szükségleteire fordítások, s
csupán a felesleg adassék át a községi polgári isko-
láknak.

Lang Hummer Francziska kérvénye folytán be-
adott azon iskolaszékli jegyzőkönyvi kivonat, mely
nevezett nőnevelő intézetnek államségélyeztetését tár-
gyazza, — pártolólaj feltérjesztették.

Gr. Forgách Antal előadja a caitári és marczali
iskolák építési számadását. Az elsőre nézve a számadó
felmentett, a másodikra nézve, miután abban az ok-
mányokra szükségelt belyegek is mint kiadások szere-
pelnek (unicum!) — a számadó ezen hiányok megte-
ritésében marasztaltott.

Harmos Gábor tiszti főjegyző előadja:

Szécsény város fellebbezését azon első fokú hatá-
rozat ellen, mely a várost Deutscher Adolf körházi ápol-
tért 56 frt 26 krban marasztalta. Minthogy kiderült,
hogy nevezett ápoli bujakörben szenvedett, s az ilye-
n ápolási költségeit az állam fizeti, ennélfogva
Szécsény városa e terhes költségek fizetése alól fel-
mentetett.

A tisztügyési jelentés tudomásul vétetett.

Adóügy. Előadó Tornyos György. A félévi jelentés
után jellehetjük, hogy a befolyt adó kedvezőbb árá-
nyokat mutat mint a mult évi, a mult hónapban pl.
12712 frttal több folyt be, mint a mult év július
havában.

A Hoffman-Minich és Jaulusz cég kiadódja
leiratik.

Vindiczor József 6 frt kereseti adója 3 frtra
szállítottatott.

Bánk község részére 16 frt 71 kr. töröltetik.
Szamotercs község 10 frt 80 kr. behajthatlan
adó címében leiratik.

Jobbágyi község javára 341 frt, Szarvas-Gede k.
javára 146 frt elemi csapások folytán apadásba hozatik.
Salgó-Tarján részéről 222 frt 58 kr. behajthatlan
adó töröltetik.

Vadkert javára, jégeső miatt 899 frt 78 és fél
kr. leiratik.

Bási Barna adóhalasztási kérvénye nem pár-
toltatik.

Verőce község javára, jégeső folytán 308 frt
26 és fél kr. apadásba jön.

Rigócsa Ferencz házadója — (új ház) leiratik.
Cserven János 3 frt kereseti adója töröltetik.
Sánta Antal 6 frt adója 3 frtra szállítottatott.
Szabó János 10 és kiadódja fejében 138 forint
leiratik.

Börtönügy. Fogyonczok száma, 188 férfi 21 nő
A halálraítél eset: három. — Keresmény 495 frt 63 kr.
Topscher Győző építési és mérnöki jelentéséből
azon passus, mintha a megyei közlekedés sehol sincs
megakasztva, a kívánni hid miatt — kihagyatni ren-
deltetett.

Sréter Alfréd azon felajánlása, hogy a vicinális
utak csinálása szept. 1-én multhatlanul megkezdessék,
közletszék fogadtatott.

Postaügy. A félévi jelentés a postaforgalomról
tudomásul vétetett (lásd jövő számban).

Scheff Albert b-gyarmati távirda főnök kérvé-
nye teljes azolgalat iránt — a ministerium által
elutasítatván, erről értesítettik.

Jövő ülés szept. 2-án.

Ülés vége d. u. 2 és fél órakor.

Br. Majthényi László székfoglaló beszéde Nyitran.

(Vége.)

Veztelt a törvényhatósági hatáskör csillamló so-
manczában, de nem azon realis feladatokban, melyek
a közigazgatás eszernemű teendőinek ellátását képezik.

Nem kívánok a feladatnak fontossága közötti pár-
huzamot, vonni, de van mégis köztük egy melyt nem
tudnék elég melegen a t. bizottság emberszerető figye-
mébe ajánlani, és ez, az azokról való gondoskodás,
kiket a sora seuge korokban megfosztott a szülői tá-
masztól; az árvák egyének rendszeres, lelkiismeretes
kezelése az, mely körül első sorban kérem, reménytem
a t. község buzgó támogatását, elvárom a tisztikar
kötelemből közreműködését.

Ismeretesek előttem a törvényhatóságok önkor-
mányzati rendszerének minden árny- és fényoldalai;
nem tartózkodom kimondani, hogy az utóbbiakat messze
töbnyomóknak tartom; hogy a számokban számok,
nyomóbb érveket mellőzsem főleg azért, mert haszná-
ban, és mindenütt, a művelt, független, értelmes közép-
osztályt tartom hivatottnak a községek kezelésére, és az
önkormányzati rendszer ezen osztályokban ily irányban
való érdeklődésre, abban leginkább, hogy ne mondjam,
eggyedül nyílik tér, itt lehetséges, hogy a tapasztalat,
ismeretek és tetterő azon nagy őszere, mely ezen
osztálynak sajátja épen azon téren válik leginkább
gyűmölcsözővé, hol a községek ellátása, a műveltség-
ben, vagyonban, korlátozottabb helyzettől elemekkel jó
érintkezésbe s a központiállanak ezekre hűvös befo-
lyást biztosítani lehetséges, hogy a kik polgártársait
bizalmából a törvényhatóságokban tisztségeket viselnek,
diadalmasan kiállhassanak a verseny azokkal, kiket
rozsor igan kétes értékű igények juttatnak más álla-
mokban hasonló nemű hivatalokba.

Szóval, a törvényhatóságok ma is hívei, támaszai
az alkotmányosságnak, mint voltak, bármikor, az állam-
érdekeknek hasznos és olcsó közvetítői, a haladásnak
sehol semmiben nem akadályai, a központiállat hűvös
közreműködésének befolyásyagkorlásának jelentékes
tényezői; a nemzet verévé vált ezen intézményhez an-
nál szorosabban kell ragaszkodnunk, minél inkább meg-
lehetünk győződve, hogy annak ez idő szerint bármi
egyébbe való felcserevése, nem volna más mint agrás
a sötétbe, egy veszélyessé válható kísérlet.

És így jogosittnak tarthatom magamat, általános-
ságban megnyugtatónak jelenni hasznok helyzetét, mi-
dön a constituált hatalmak törekvései, az alkotmányos
intézmények szabad működését oda látjuk irányosva,
hogy a tartósságot leginkább biztosító folytonossággal
menjen végbe, az alkotmányos intézmények fejlődése,
a multat a jelentől elválasztó körnek áthidalása, s ez-
zel a nemzet újjászülésének békés folyamata.

Nemzetek, egyesek élete kezdettől a végig: küz-
delem a létért, a jogért, törekvés a jobb sora után.
Miként elhamvad őseinknek, nekünk is küsdetünk,
törekednünk kell, de elcsüggednünk nem szabad.

Voltak hasznuknak, visszatérhetnek a megpróbál-
tatás napjai, de nemzetünk szülöttéi megleg hasznare-
tetében, alkotmányos intézményeiben s az ország pol-
gárainak ezekben való szívs ragaszkodásában, oly ta-
lismannak van birtokában, melytől véde megkötöhet
az alkotmányosság keretében minden nehézséggel, sőt,
egy vagy más téren legyőzve a harcát újra kezheti;
s ha a gondviselés fajunkat megörvja, a sazenecsditlen-
ségtől, az elbizakodottságtól a jó, csüggedetlenségtől a hal-

szerencsében, akkor sokáig, fényesen fog ragyogni. Magyarország csillaga az ég boltozatán, mi pedig, kiket a gondviselés az ájúságot koránakba helyezte, e részben szerencsésebb utódainknak a tért azon tudattal fogjuk átengedni, hogy mi is fölünk telhetőleg igyekszünk megvetni hazánk nem kevésbé derült jövőjének biztos alapját.

S most befejezőül! ismeretesek előttem mindenben, mindenütt a kezdet nehézségei, melyek különben, jöjjének bárhonnan, csak hatványozni fognak főkezményül törvényszabta tevékenységet; jól tudom hogy őszinte bizalom és ragaszkodás csak hosszú idő gyümölcse, a közjóra lankadatlanul irányított igyekvés gyümölcse és jutalma. A gyümölcsöt megérlelni a jutalmat elhajlítani lesz törekvésem; s ha viszonzásul a rokonszerv és bizalomnak, mely a tiszta szándék mellett egyedül bizonyságot a főtanítói székben, támogatásban fognak részülni, készséggel beismerném, hogy aggodalmam alap nélkül szükkültek sőt ténykedésem közöttben sem fognak lemondani azon reményről, hogy itteni működésem, egykor a múltak egy oly pontját fogja képezni a megyében, melyen elégséggel fog meggyugodni a visszaemlékezés.

Nem tudám méltóan befejezni azon néhány igénytelen szót, melyekkel, önket üdvözölni szerencsém volt, mint a magyar ember leginkább illő azon óhajjal: éljen a király! éljen a haza! —

Néhány szó a tanfelügyeletről.

Újabb időkben, nem csak a tanítói körökben és sajtóban, hanem a közigazgatási bizottságokban is többszöröse felszólamlások történtek a megyei tanfelügyelet és annak hiányos, a tanügy fontosságának meg nem felelő működése ellen.

Hogy mennyiben jogosultak e felszólamlások, azt mi esszálunk tudni nem akarjuk, annyival kevésbé, mivel igénytelen véleményünk szerint a hibát nem csupán a személyben, hanem főképpen a rendszerben kell keresnünk, mint következő sorainkból is ki fog világítani.

Hosszú évek során át nem volt a magyar néptanítóknak más és forróbb óhajta mint az, hogy magukat és az iskolát a clerikális gámság és felügyelet alól kiszabadítsa és közvetlenül szakfőnök felügyelete alá helyezve lássák. Az 1868. évben hozott, a népiszkolák és azok felügyeletére vonatkozó törvények 8-ai e kívánságnak akartak megfelelni; mondjuk csak akartak, mert kevés kivétellel még maig sem látjuk a tanfelügyeletet szakfőnök kezében.

Mert mi részünkről (és úgy hisszük, a magyar néptanítók túlnyomó többsége egyetért velünk e tekintetben) úgy fogjuk fel a dolgot, hogy szakszerű felügyelet alatt csak oly felügyelet értendő, mely néptanító, vagyis oly férfi kezébe van téve, ki a népoktatás terén működve, annak minden viszonyaival és körülményeivel megismerkedett; mert különben miért kellett volna e keletkezett még folytonosan elégtelenség a tanítói körökben, valahányszor nem szakfőnök állítanak a tanfelügyelet élére.

A néptanítók azog helyes, úgy hisszük minden elgondolattalul ítélő férfi által elismert elvből indulnak ki

miszerint a néptanítói felügyelet helyesen a tanügy felvilágosztatásának és a pedagógia szellemének megterelődésének képzett és gyakorlati ténnyel való támogatásaként szerzett néptanító által gyakorolható, mert csakis oly tanfelügyelő ismereti és ismeri a népiszkola előnyére vagy hátrányára működő faktorokat csak oly tanfelügyelő adhat utbaigazítást a gyengébb vagy kevésbé képzett és gyakorlati néptanítónak, ki maga is hosszabb ideig tanítói pályán működve, a népuvelés és oktatás szent ügyétől tökéletesen át van hatva, ki maga is érezte a hátráltató vagy gátló befolyásokat.

Ne legyenek tehát tanfelügyelőink sem a politikai, sem a közigazgatási sem pedig a köznevelési terén működő férfiak sorából véve. Mert az e terén működött férfiak lehetnek tudományosak, képzettek, lehetnek tekintélyesek azon a téren melyen működtek, de abból még korán sem következik az, hogy ők tanfelügyelők is legyenek és éreznék a tanügyhöz; ehhez nemcsak tudomány, hanem főképp tanítói szakképzettség és tapasztalat is szükséges, melyet pedig csak oly egyének sajátíthatnak el, kik a népiszkolai pályára készülve, azon években át kitartással és buzgalommal működve képeztek magukat.

A ki a néptanító működését igazságosan és szak szerűen megakarja bírálai, az előbb kell, hogy maga is ugyanazon téren tanult és tanított legyen; kell hogy a tanulás és tanítás képességeinek különböző fázisain keresztül ment legyen; mert ha a tanfelügyelő nem a néptanítók sorából kerül ki, akkor az iskolát, a tanítót és működését minden lehető szempontból és oldalról a világon bírálhatja és ítélheti ugyan meg, de hogy pedagógiai szempontból is, az kétes és többnyire csak a véletlen játéka,

A közoktatásügyi kormány a tanfelügyelők választásánál eddig tán (?) azon szempontból indult ki egyrészt, hogy ha a politikai és közigazgatási terén működő férfiak helyez a tanfelügyelet élére, hamarabb megkedveltetik ez új intézményt a megyékben; más részről pedig tanítóbírányban szenvedvén hazánk, nem akarta a jobb tanítókat az iskolától elvonni az által, hogy egy más ugyan, de az iskolával szoros kapcsolatban álló terén állítsa, mert attól tartott, hogy helyüket kellően pótolni nem fogjuk tudhatni? Mennyire sikortult ezen feltevésnek első része a közoktatásügyi kormánynak, azt nem kutatjuk megfélelt arra az idő és a közvélemény; a másodikkra vonatkozólag pedig határozottan merjük állítani, miszerint azon okok, ha a törvény megalkotása és életbe léptetése, első éveiben léteztek is azóta rég megszűntek, s így a néptanítónak, a tanfelügyeleti ténnyel való lezseritása és mellőzése többé nem indokolható.

A tanfelügyelői hivatalokra eddig túlnyomóan volt megyei tisztviselők, képviselők és mások csak ritkán tanítók alkalmaztatva, ezóval olyanok, kik az előtt egészen más téren működtek. Nem csoda tehát, ha ezeknek működésével, mint nem gyakorlott tanfőnökével, a szakfőnök és közvélemény meglehetősen nem voltak. Mert legyen például a megyei hivatalnok kftűnő közigazgatási tisztviselő (a mint vannak is) de ez még korán sem képesül át a tanfelügyelői hivatalra. Vagy miképpen adjon egy volt képviselő ki különben kitűnő törvényhozó lehet, azonban egész életében népiszkolai

és pedagógiai tanulmányokkal nem foglalkozott, egy gyengébb vagy kevésbé képzett és gyakorlati néptanítónak szakszerű utbaigazítást? Milyen fogva megbíráli az illető tantárgyak tan bírái tanmenetet, ha maga nem tanult és tanított? Pedig a tanfelügyelő legfőbb teendője szerintünk nem a statisztikai adatok gyűjtése és össze állítása, hanem az volna, hogy kerületének összes népiszkoláit évenként legalább egyszer meglátogassa, meggyőződést szerezzen magának a tanítók szakszerű működéséről, a népiszkolák felszereléséről, a népiszkolák felszereléséről és az azokban uralkodó szellemről, szóval a hazai tanügy állásáról.

Ha pedig a tanfelügyelők mai munkakörét veszzük tekintetbe, úgy véljük, nem fogja senki kétségbe vonni azon állításunkat, miszerint annak egy ember megfelelni nem képes; miért is, ha nem akarjuk, hogy hazai tanügyünk továbbra is szenvedjen e mártórtólonné vált helyzet alatt, annak mielőbbi megváltoztatásáról kell gondoskodnunk.

Mindenek előtt szükséges, hogy a mostani tanfelügyeletet újra szervezzük; a tanfelügyelői hivatal jövőre ne legyen megyei, hanem járási.

Ha azt akarjuk, hogy tanfelügyelőink jövőre ne csak irodai munkát végezzenek, jelentéseket, kimutatásokat és más efelétet készítsenek, kormány rendeleteket és folyamodásokat, közvetítsenek, hanem az iskolákat meglátogatva a tanítás irányára és szellemére figyelve, annak utat és irányát adva, a tanítókat és iskolá fenntartókat buzdítsa és támogatva, közszellemet ébressze, és hogy a népet a tanügynek meggyerje, akkor ki kell őket szabadítaniuk a mai vizsák helyzetből, mert ma a legképzettebb, legbuzgóbb és kitartóbb tanfelügyelő is csak felmunkát végezhet; akkor lesz majd, ki a hiányokat, melyek most a bekvánt statisztikai kimutatásokban sok helyen palástoltatnak, feltűnteti és azok orvoslását sürgeti, ki a felmerülő félreértéseket, egyenetlenségeket elismítja, ki az egyes tényezők között a szükséges és nélkülözhetetlen összmködést közbenjárása által létesítheti, más szóval akkor lesznek majd tanfelügyelőink, holott ma nem tanfelügyelőink, kormány rendeleteket végrehajtó és irodai teendőkkel végző tanügyi hivatalnokaink vannak.

Tíz éve mut, hogy a népoktatásügyi törvény életbe léptetett, tíz éve mut, hogy hazánk kinevezett tanfelügyelőkkel bír és mégis van elég iskola hazánkban, mely tanfelügyelőt nem látott falai között. Megtörténhetek-e ez, ha minden járásnak megvolna a maga tanfelügyelője? Határozottan merjük állítani, hogy nem!

Salgó-Tarján, 1879. július hó 30-án.

Müller János.

A n.-kürtösi üveggyár kérdéséhez.

Azon biztató hír, a „Nógrádi Lapok“ f. évi 31-ik számában, hogy N.-Kürtösi üveggyár felállítása majdnem a bizonyosság sfádjámba lépett: igen jó hatással volt köröm közönségeire. Nem azért, hogy olcsóbb poharakat és palaszkokat vehetünk (ha volna mit inni belőlük); sem azért, hogy törletlen ablaküvegeket gyártsanak majd benne, vagy hogy nagyobb okulláré szomeket küszörlőnek a rövidlátók részére abban; ha-

magá fekkdt. Bosznia fővárosát felgyújtották. Kárörömmel néztük e szörnyű látványt a még jobban haladtunk ezúttal felé, míg ellenségeink részéről annál nagyobb lón az ökerseredettség.

Most másodszor fúratott Lemaies dandárnok rohamot. Az előbbi sziklával mögött ismét beszegettünk a legkitelhetőbb sebességgel a megkerdtűt a rohamot. Ágyúink ez alatt gyorstűzet adtak az erősségre, mely egy kőhalomná vált.

Azonban most is eredménytelen támadtunk, még fölülmúlta erőnket az ellenfél.

Golyóink fúgni kezdtek ismét, azonban ezen állapotunk nem tartott soká, mert új töltényszekerek érkezvén meg, ennek kiosztása rögtön crendeltetett.

Két órákor harmadszor indítottunk rohamot a várfalakra, de most már kűttel sem tarthattak volna vissza. A törökök lehető sebességgel tüzeltek, azonban most már nem retégtünk és az összerokkadt falakon felmásztunk a várho. A várfalon Török Károly övező volt az első, ki mindouult tanúsított hősiessé maga-viseletéért az elsőrendű vitézségi érdmet meg is kapta.

A szuronynyi harc csak rövid ideig tartott; az ellenfél elhagyta a várat és az utczákra szedelt.

Iszonyú volt a látvány, mely szemem elé tárult. Hullá felédett és ezek annyira el voltak torzítva a szaggatva lövegeink romboló hatása által, hogy borzadályljal gondolok még most is e látványra.

Töltényszékletük elég lett volna egy másfél évig tartó ostromra. Különbben is e tekintetben a törökök soha sem szenvedtek hiányt. Egy török tüzet akkor ért el egy arapel durab, midőn egy ágúcsó kitzitásával foglalkozott és így karja beemmaradt az ágyú csövében. Az egész területet a falak között hullák takarták, úgy, hogy csak ezek tetején járhattunk. — Képzhetők menyi eshetet el közöttük, ha tekintetbe vesszük, hogy a felkelők a katonák halottjaitak rögtön eltakarították. Többször alkalmam volt látni, hogy mily sebességgel és ügyességgel vizik ezt végbe, úgy, hogy

TÁRCZA.

Serajevo ostromából.

Eredeti catarajr.

Irtá: *Iteményi Béla.*

(Folytatás.)

Föltekinték a hegyoldalra, honnan lejövünk, ez sűrűn volt borítva, boltakkal és szenvedő sebesültekkel. — A nap forrón lövette ránk sugarait, bornyám már negyedszer mentette meg hátamat egy golyótól.

Dühösek voltunk, töltényünk nem lévén, míg ők kényelmesen löböltek reánk. Ágyúink is gyéren, de kizsámitva erőszagtették ki lövegeiket a várba és a balról elterülő szikla-hegyre. Ha Uchátiusaink nem bírtak volna oly nagy tökéletességgel és pusztító erővel valószínűleg nem sikerültend Bosznia elfoglalása ily gyorsan.

Ezen télen állapotban maradtunk mintegy tizenegy óráig, ekkor rohamot fúttak a vár ellenében. Römesen hangzott a számos kűrtjel a puskaropogás és ágyúdördülés közepette és felugorván az erősség felé siettünk, a hol egy hosszan elterülő sziklafal mellett gyülekeztünk össze. „Megfogya bár, de törve nem!“ Lemaies ezredes, dandárnokunk, kardját föl emelve, elküldte a rohamra első jelszót, melyet az egész csapat ismételve, valódi rájogással szaladtunk a várfalak felé, megjegyzendő minden töltény nélkül.

A második zászlóalj őrnagy Dillman ez alkalommal három mély seből vérezve terült a földre.

A törökök vad ordítás és kacajja törtek ki a mint a falak felé rohantunk, a oly sűrűn lötek közénk,

hogy mintegy 400 lépéscnyire az erősség sánczaitól kényszerítették visszafordulni.

Köpenyem, bornyám hála istennek futás közben elvezett s most könnyebben éreztem magamat. Igen sajnáltam, hogy a falakra nem mászhattunk. Az ellenfél egy része követett bennünket, azonban egy néhány jól irányzott ábrapnel szándékunkat megbúsította.

Téht visszavetértünk elhagyott állásunkba s hagyuk őket tüzelni, nem tehetünk egyebet. Mindenki igyekezett takarni magát, kinck még élete kedves volt ömaga előtt.

Dandárnokunk izgatottan tekintett folyvást a jobbról eső főútra. Segédisztije, egy főhadnagy mely sebet kapott, ő maga segített utóbbi egy biztosabb helyre vinni.

Nagy porfelleg mutatkozott a fűtlen és dandárnokunk a férfi, a katona, mint egy gyermek sirt; — sirt de örömben, mert megérkezett az ő. Tűzer ezred ágyúival és töltényszekereikkel. Az ágyúk mindegyike 30–36 bosnyák hegyi ökörtől hozatva a legnagyobb gyorsasággal vonattak fel a Serajevo környéke hegyekre és rögtön megkezdették véres rombolásukat. Töltényládákkal terhelte hegyi lovak a szűzvérek, hajta az őket korbácsoló kocsisoktól, ügetve siettek felénk a bakáink, nem gondolva a halálra, elejünk siettek és lezvede ezek hátairól a ládákat, tolerakodtak golyókkal. Még szebbeként sem hagytuk tñresen. Nagy volt az öröm és élénkség. Új reményekkel töltött kebellet kezdettünk ismét tüzelésünket. A lökecsédes fokról fokra nőtt csapatunkban. Minden vezényező nélkül előre törökedünk.

Egyzserre nagy füst gomoly emelkedett az ég felé, beborítva az egész völgyet, melyben a város

nem hogy kenyérkének való keresményük lesz a már is majdum kétségbeeső vidékünk szegény lakosainak!

Föl tehát, föl istenáldásával jobban bővelkedő Uram! Fogjanak hozzá a gyártelestülések minnél előbb! adjanak, ha nem kivételül, legalább közvetve kenyeret a szegény nép közébe; mert különben nyomorban vész el.

A gabna minden neméből hallatlan csekély termelt! A nagyobb úgy, mint a csekély birtokú földmives gazdák mind arról panaszkodnak, hogy 3-tól 5, 10 föl legfeljebb 28 liternél nem adott többet 22-26 kevés csomónál; s ha papját, kántorát, pásztorokat s egyéb mezői és községi conventionatusokat kiűzeti, sem vetésre, sem élelemre neki egy szom gabnája sem marad!

Hab, kukorica nem lesz, burgonya a borzasztó mennyiségű pöndrő (kukacs, vidékünkön pajd) által megrongálva, egészségtelen s vajmi kevés táplálékot fog nyújtani.

Bizvást hozzá foghatnak tehát úgy az ország kormánya, valamint a megyei hatóságok a gondoskodásból, hogy folytonos munka és keresletet adjanak a népek; mert ha ez van, nem kell féltetni a népet az éhenhalástól.

A n. kúrtosi üveggyár létesítésének eszméjére visszatérve — mint a fentebb csizmázdija — ő is azt mondok, hogy üveg előnyösebben sehol sem gyártathatók talán, mint N. Kúrtosban; mert minden néven nevezendő — akár az építéshez, akár a gyártáshoz — szükséges anyag vagy közvetlen közelében, vagy csekély távolságban bőven található. Nevezetesen: faja, közönsé, kőve, palája, víze, békasója, üveghomoka van bőveken-bőveben; s a méz sincs oly messze, mintha méggyezer annyira volna!

Tebát nem mint szakértő mondom ezeket, hanem mint laicus tudom, hogy völgyeink és hegyeinkben (Palojtás és Kéköl) mind meg vannak ezen anyagok; más szempontból reflectálok én ezen üveggyár helyes eszméjére, és pedig:

„Szaklábony nem város, Kúrtosai határos; Oda jár a betyár egy barna tót lányhoz“.

ujabbi népdal mondja, hogy Szaklábony Kúrtossal határos, ha nem is közvetlenül, de közvetve, s ezt azért említem, hogy ezen helység helyesebb (szláv) Szaklábony (üvegébony) neve azon meggyőződésre vezetett bennünket, hogy keletkezése idejében itt a vidéken valami üveg-gyártási vagy üvegkutatási telep lehetett? S mintán Kúrtosok határa a szaklábonyaitól alig két kilométerre csak csak: hogy ne volna tehát Kúrtoskőn elég üveg-anyag? Azok hegyeit még nem mosta el úgy az évszázadok zápora, mint cmezét Munkára fel tebt!

Mielőtt azonban az üveggyár építéséhez fogna akár a netán létrejövendő consortium, akár egyes vállalkozók, bátorukodni figyelemztetni: hogy előbb kiépíteni szorgalmazza a szaklábonyi határban lévő két kilométernyi javítandó, illetve kiépítendő utvonat; mert e nélkül nincs üdvösség az üveggyárra nézve!

E nélkül, nem hogy „biztosítottunk tekinthető“ volna az őszi, téli, tavaszi közlekedés — amint ezt a

sebesülteket csak ritkán, bolykatat pedig igen keveset találhatunk visszavonulások után az útközlekek területén. Vallásuk szerint a csatában elesettek a hetedik mennyországba kerülnek, ha t. i. azok gyauak, hitetlenek kezébe nem kerülnek. Továbbá tartanak attól is, hogy részünkről is szétaraboljuk, a kik kezünkbe kerülnek, a mint ők tették minden kivétel nélkül.

Különös, hogy többek magyarként legjobban féltek. Persze nadragunkról is megösmérhetők. Tudok egy esetet, melyet egy általunk foglyul ejtett cseh katonát azért kíméltek meg a balától, mert sem magyar, sem sváb nem volt. Nem tették vele egyebet, kivették mindkét szemét és eleresztették. Jobb lett volna ennél a balál.

Itt azonban nem vesztegetünk soká, a második és harmadik zászlóalj az elesettek eltakarításához fogott; mi pedig t. i. az első, továbbá a 27-ik és 9-ik vadász zászlóalj, ugyazinte a Ferencz-Károlyiak a város felé hatoltunk, mely az erősség alsóbb déli oldalán kezdődött.

Megjegyzendő, utaltat a 7-ik és 6-ik hadtest már reggel óta a város utcaiban harcolt és a város keleti oldalán fekvő erődöt már szinte bevette volt.

Zászlónk, mely most aratta először babérjait a harcmezőjén, kitűztetett, egy tiszt által, ki egy meszet tornyáról repülő golyóval találta, zászlóstól a mélységbe zuhanat. Tisztihelyettes Szegedy főkaptva a csász. kir. lobogót, újra feltűzte azt; és mos ott díszlett a keleti szélről lobogtatva, a Molnáry-erred hírnevét dicsőítve a serafejvel bástyák tetején.

Dandárnokunk fölémelve sapkáját és kardját, ő felséget álltette, mit az egész sereg lelkészedéssel imádtat háromszor. „Éljen a vitéz Molnáry-erred,“ kiáltta továbbá Lemaies, mire még nagyobb lón a diadalzeret. Természetesen őt sem felejtettük ki, mert megérdemelte azt.

„Rajta tehát a városba most, ne kíméljétek semmit és senkit!“ lón a vezényező. (Folyt. köv.)

„Nógrádi Lapok“ f. évi 31-ik száma mondja, hanem háromszor is jaj lesz a vidéknek ismét.

A gyár előtt tehát a két kméter utvonat megcsinálása a főteendőnk s ehhez, a ráfordított 1800 ftton kívül, csak vagy 20,900 ft kell még.

Ha már benne vagyok a referátumban, engedje meg Szerk. úr, hogy egy kicsit rájesszek a klarinetszerekre, nem ugyan azokra kik a klarinétot fújják, hanem akik csinálják; mert ezen hangszer okvetetlen megazúnt szerepelni a zeneeszerök sorában akkor, ha Csibulyás József szélyi pörfű művészete szélesebb és pallérozottabb alapot vesz.

Ezen fű ugyanis egy egyszerű falóval segítségvel ép oly hangokat ad ki száján, mint a klarinétos a maga hangszere — nem látva — ballás után fogadna is bármely Szerk. úr, hogy az klarinét hang! A fűjás sokkal csekélyebb megerőltetésbe kerül ezen, mint a klarinéton. A more-nak nem kell majd püfök pófát csinálni.

Ha még a fűrdő-ivadban szerencsétlené Szerk. úr sósári fűrdőnk: szívkeszodjék megüzenni nekem, meg produkáltatjuk azt a fűt! Sietek exequálni! Isten önnel! Szaklábony, 1879. aug. 12.

Siklasi István, körjegyző.

Hírek.

Személyi hírek. Gr. Gyürky Ábrahám főispán úr 6 méltósága f. hó 11-én este 10 órakor érkezett B. Gyarmatra hol másnap 8-10 óráig fogadta a tisztelget. 10 órától d. u. 2 és fél óráig a közigazgatási ülésen előkölt, 5-6-ig foglyelmi választmányt tartott s 6 órakor Leszevőre rándult br. Majthényi László 6 kegyelmeségéhez. Este 10 órakor már ismét a szék-városban volt. 13-án szigorú számonkérő székot tartott a szolgabírákkal. B. Gyarmatról f. hó 14-én reggel félkilenczór távozott Pestre.

Hymen. A kedves és háziasan nevelt Tapolicsányi Jolán kisasszonyt f. hó 10-én jegyezte el Adamovszky Gyula százi (zolyomm.) körjegyző. Grünbaum Henrik b. gyarmati ügyvéd esküvője a bajos Rosenbaum Hermin kisasszonnyal f. hó 12-én nagy ünneplésséggel tartatott meg. Este táncz is volt, melyen 24 pár reggel 3 óráig mulatott. Ondrejovich László bágyoni birtokos f. hó 23-án tartja esküvőjét Riegler Aranka kisasszonnyal.

Szécsényben f. hó 10-én Pulszky Ferencz úr várakában igen szép társaság gyűlt egybe. Ott volt a mindég jókedélyű Öreg úr is, Pulszky Ferencz, kinek körében a vendég tudósok igen kellemes órákat töltöttek el. Pulszky Ágoston Budapestől B. Gyarmatra és onnan Szécsénybe lóháton jött. A boszniai hős már ilyen kis distancziát nemis respektál. Jelenvőnk Dr. Pulszky Károly a fiatal tudós, továbbá Bró Eötvös Lóránt, Fraknoi Vilmos és Henszelman. Szombaton d. u. amikor a várkertben szórakozott a tudós társaság egyszer csak megjelenik Pintér Sándor vidéki archeologusunk egy reitendő kardot hozva magával; Pulszky Ferencz rögtön azon kérdéssel fordult Sanyi barátunkhoz, hogy hát mit akkar azzal a piszkafával? „Azért hoztam — úgymond — hogy kegyelmes uramnak adjam át a muzeum számára. Lehetetlen, én aki archeologus?“ Nagy áldozat tölem, de elhatároztam, hogy ezen a maga nemében unicum avar karddal megajándékozom a muzeumot. Az Öreg úr nem utasította vissza a nagybecsű ajándékot. A kardot ott valahol a gézi határban ásták ki. Pintér Sándor, aki a régiségeket szenvedélylyel gyűjti és Argus szemekkel őri, nagy áldozatot tett a baza oltárára.

Konjáthy Anselm megyei derék főjegyzőnk a nm. m. kir. közoktatási minisztérium által a megyei tanfelügyelői hivatal ideiglenes vezetésével megbízott. Ez ideiglenes vezetéssel megyei elhanyagolt tanügyünk sokát fog nyerni.

Szatnyavszky Géza b. gyarmati kir. körjegyző f. hó 14-én letetvén a b. gyarmati kir. törvényszék előtt a hivatalos esküt, hivatalos működését folyó hó 14-én kezdte meg. Lakása a Jeszenszky Dánó féle ház.

Gr. Zichy Nándorné szül. Gr. Zichy Lydia f. hó 10-én érkezett Zeélybe, hol hosszabb ideig fog tartózkodni.

Pongácz Lajos Montmegyó közszeretető főjegyzője a Smekezi fűrdőben tölti szabadság idejét.

Lelekész választás. Cs. Csalmóán, f. hó 11-én választatott meg lelkesült Seffarovszky János rákospalotai lelkes, az onnan Rákospalotára távozó Kolbenhayer Gyula helyébe. A kis csalmóiai egyháznak már évek óta se temploma se iskola épült-e nincs, tehát az új lelkesre nagy és szép feladat várakozik. Sréter Alfrád úr háza rendeztetett be az egyház ideiglenes templomául: Sréter úr aki az egyházi csoklóra mindig és sokat áldoz e házat is ingyen adta át az egyház használatára.

A b. gyarmati dalárda, Szent-István napján, országos ünnepükön, a róm. kath. templomban énekelni fog.

A méhészet egyeslet tagjaiul újabban Horváth Gyula, Molnár István és Perkiuó István urak jelentkeztek lapunknál. Felhívjuk a b. gyarmati méhészet iránt érdeklődőket, hogy minél számokban jelentkezzenek e szép és hasznos irányú egyeslet közé.

A múlt vasárnap előadott Egy katona története, című darabban a kis Molnár Jolán igen kedvesen játszott.

A b. gyarmati cipézet egyeslet f. hó 11-én tartotta alakuló közgyűlést Filler Lajos elnöke alatt. Az alapszabályok elfogadása után az ideiglenes tisztviselők újból megválasztattak, így elnökül: Filler Lajos (Az egyeslet szervezése az ő érdeme.) titkáru: Molnár Adolf, pénztárnokul: Gajdár József, Ellenőrkül: Molnár Ferencz és Vigner Venczel, munkaszervező: Közma János. A társulatba lépés díja 30 ft, tagsági díj egy évre 1 ft 20 kr. A begyűlt pénz betegsegélyezésre, özvegyek és árvák javára fog fordítottat. Gratulálunk a derék cipézeteknek!

Az angol kisasszonyok b. gyarmati nőnevelő intézetében f. hó 28-án, a hozzákapcsolt népiskolában pedig f. hó 25-én kezdődnek a beiratások. Míg a népiszkola tantermei rendbe hozva lesznek a népiszkola növendékei számára is a nővelde helyiségeiben tartanak az előadások. Kik a népiskolából, kézi munkát rajzol, francia nyelvet, vagy bár oly tárgyat akarnak tanulni, melyek a népiszkola körét meghaladják, mérsekelt díjért a növendékekkel kapják az oktatást, val-lás különbség nélkül.

Iskolai jelentés. A b. gyarmati állami elemi népiskolán a jövő 1879-80. tanévi beiratások f. augusztus 26-án kezdődnek és tartanak berárolag szeptember 10-ig. A rendes oktatás szeptember 1-én veszi kezdetét, minek figyelemben tartására úgy a helybeli valamint a vidéki tisztelt szülők és gyámok a gyermekek rendes haladására érdekében különben felkérnek. — Felvételtnek vallár különbség nélkül 6-tól 12 éves korig ftanulók. — Tan és beiratási díj: 3 ft. 30 kr. egy évre. Szegénységüket okmányoló vagyon-talanok a tandíj fizetés alól felmentetnek s esetleg tankönyvekkel látatnak el.

Kovarcz Haazper Alvin a jeles nőnevelő intézetében f. hó 11-én nyílik meg e cím alatt: Kovarcz Haazper Alvin asszony Losoncz város pártfogása a felügyelete alatt álló leány közép iskolája. — Az iskola felügyelő bizottsága: Kuncz Elek elnök, Dr. Plichta Sándor, Pokorny Sándorné, Schloszerik József, Illyés Lajos, Hollay Danó és Diamant Mór. — E jól szervezett intézetet ajánljuk az érdekelte szülők figyelmébe.

Színházi szemle. Tézszőke miatt a múlt hét előadásairól nem emlékezhetünk meg, bővebben, csak röviden érinteni akarjuk azon moudhatni rendkívüli sikert, melyet színtársaink a „Katona története“ előadásával elérték. Maga a darab is, kitűnő meséje, rendkívül szabatos bonyodalom és fejlődés, érdekesen felvonásvegi által, kiváló helyet foglal el az újabb színművek között, de főérdeme volt a kitűnő előadás Színtársaink ügylészik vetekedtek egymással a szép előadás, szereplődás és correct játék terén. Dombay az ártatlanannyit szenvedő becsületes Remót, Vécsey Anna a hó, atyját szerető gyermeket, oly alakításban mutatták be, hogy méltán kiérdemelték a mértő kö-zönség zajos tapsait. Völgyiné rövid szerepét rokonszenvesen kedvesen alakítá. Völgyi Gyula Samorban mesternek inkább kedélyes mint drámai oldalait mutatta be, többször élénk derűtiséget okozva. Határozott dicsőretet érdemel Arányi, ki a szakmáján annyira kívül eső Lazare szerepében egészen új oldalról mutatta be magát, és valóban meglepte a közönséget helyesjátéka és alakításával. Egy szóval, elmondhatjuk, hogy az előadás, bármely vidéki színpadnak is mintal-előadásul szolgálhatott volna. Kedden, „A nők az alkotmányban“ Tóth Kálmán e kiváló humoros jó vigjátéka elővenittetett fel, fájdalom alig néhány néző előtt. Valóban csodálkozunk kell a közönség közönyén. Hiszen az nagyon természetes, hogy színészeink addig meg egy új darab előadására készülnék, kénytelenítettnek régibb darabot előadni, de az már nem természetes és nem helyes, ha a régibb és határozatlan jó darabot épenséggel meg nem nézzük. Az előadás a körülményekhez képest elég jó volt.

Csütörtökön Völgyi Gyula jutalmul „Orosz-török háború“ látványossággal, dob, trombita sat. sallangokkal öltötte. Szép számú közönség gyűlt össze, taps és virág-gal fogadva a jutalmazandót. Színtársaink most helyesen eltalálták a módot, az ily darabok végig nézhető-ségnek elérésére, t. i. tudták szerepeiket és iparkodtak valamit belőlk csinálni. Dombay, Völgyiné, Vécsey Anna, jobb darabhoz méltóan játsztak, Arányi szépen szavalta a nem neki való szerepet, a jutalmazandó pedig többször felvidítá humorával a közönséget. Végül azon óhajunknak adunk kifejezést, vajha a közönség egyzer valahára tömegesebben járulna a színház pénztárához, hogy lehetővé tenné jók darabok előadását is.

Referens.

Háladózás. Losonczon f. hó 10-én temették el Okolicsányi Károlyné szül. Battik Katalin asszonyt, 60 éves korában. — Béke haza! —

szerencsében, akkor sokáig, fényesen fog ragyogni. Magyarországi csillaga az ég boltozatán, mi pedig, kiket a gondviselés az átmenet korakába helyezett, e részben szerencsésebb utódnaknak a tért azon tudattal fogjuk átengedni, hogy mi is tőlünk telhetőleg igyekeztünk megvélni hazánk nem kevésbé derült jövőjének biztos alapját.

S most befejezőül ismereteselek előttem mindenben, mindent a kezdet nehézségei, melyek különben, jöjjenek bárhol, csak hatványozni fogják főkérmányzói törvényszabta tevékenységemet; jól tudom, hogy őszinte bizalom és ragaszkodás csak hosszú idő gyümölcse, a közbirtoklathoz irányított igyekezet gyümölcse és jutalma. A gyümölcsöt megérlelni a jutalmat elcsajátítani less törekvésem; s ha viszonyzásul a rokonszert és bizalomnak, mely a tiszta szándék mellett egyetemes hozományom a főispáni székhely, támogatásban fogják részvételni, készséggel beismerném, hogy aggályaim alap nélkül szűkölködtek sőt ténykedésem küszöbén sem fogok lemondani azon reményről, hogy itteni működésem, egykor a múltnak egy oly pontját fogja képezni a megyében, melyen elégtelenség fog megnyugodni a visszamelegkedés.

Nem tudnám méltóbban befejezni azon néhány igénytelen szót, melyekkel, önököt tájékoztató szerencsém volt, mint a magyar ember leginkább illő azon óhajjal: éljen a király! éljen a haza! —

Néhány szó a tanfelügyeletről.

Újabb időkben, nem csak a tanítói körökben és sajtóban, hanem a közigazgatási bizottságokban is többszörös felszólalások történtek a megyei tanfelügyelet és annak hiányos, a tanügy fontosságának meg nem felelő működése ellen.

Hogy mennyiben jogosultak e felszólalások, azt mi ennál kutatni nem akarjuk, annyival kevésbé, mivel igénytelen véleményünk szerint a hibát nem csupán a személyben, hanem főfőképpen a rendszerben kell keresnünk, mint következő sorainkból is ki fog világítani.

Hosszú évek során át nem volt a magyar néptanítóknak más és forróbb óhajta mint az, hogy magukat és az iskolát a clerikális gyámság és felügyelet alól kiszabadítsa és közvetlenül szakfőnök felügyelete alá helyezve lássák. Az 1868. évben hozott, a népiszkolák és azok felügyeletére vonatkozó törvények s-ai e kívánságnak akartak megfelelni; mondjuk csak akartak, mert kevés kivétellel még maig sem látjuk a tanfelügyeletet szakfőnök kezében.

Mert mi részünkről (és úgy hisszük, a magyar néptanítók túlnyomó többsége egyetért velünk e tekintetben) úgy fogjuk fel a dolgot, hogy szakszerű felügyelet alatt csak oly felügyelet értendő, mely néptanító, vagyis oly férfi kezébe van téve, ki a népoktatás terén működve, annak minden viszonyaival és körülményeivel megismerkedett; mert különben miért kellett volna e keletkezett még folytonosan elégtelenség a tanítói körökben, valahányszor nem szakfőnök állítanak a tanfelügyelet élére.

A néptanítók azog helyes, úgy hisszük minden elgondolatlanul itélő férfi által elismert elvből indulnak ki

miserint a népiszkolai felügyelet helyesen a tanügy felirágosztásának és a paedagogia szellemének megfelelően csak képzett és gyakorlati terep tapasztalatokat szerzett néptanító által gyakorolható, mert csakis oly tanfelügyelő ismereti és ismeri a népiszkola előnyére vagy hátrányára működő faktorokat csak oly tanfelügyelő adhat utbaigazítást a gyengébb vagy kevésbé képzett és gyakorlati néptanítónak, ki maga is hosszabb ideig tanítói pályán működve, a népnevelés és oktatás szent ügyétől tökéletesen át van hatva, ki maga is érezte a hátráltató vagy gátló befolyásokat.

Ne legyenek tehát tanfelügyelők sem a politikai, sem a közigazgatási sem pedig a köznevelési terep működő férfiak sorából véve. mert az e terep működött férfiak lehetnek tudományosak, képzettek, lehetnek tekintélyesek azon a terep melyen működtek, de abból még korán sem következik az, hogy jó tanfelügyelők is legyenek és ériessenek a tanügyhez; ehhez nemcsak tudomány, hanem főképp tanítói szakképzettség és tapasztalat is szükséges; melyet pedig csak oly egyének sajátíthatnak el, kik a népiszkolai pályára késztülve, azon éveken át kitartással és buzgalommal működve képezték magukat.

A ki a néptanító működését igazságosan és szak szerűen megakadja bírálói, az előbb kell, hogy maga is ugyanazon terep tanult és tanított legyen; kell hogy a tanulás és tanítás képesítésének különböző fázisain keresztül ment legyen; mert ha a tanfelügyelő nem a néptanítók sorából kerül ki, akkor az iskolát, a tanítót és működését minden lehető szempontból és oldalról a világon bírálhatja és ítéleti ugyan meg, de hogy paedagogiai szempontból is, az kétes és többnyire csak a véletlen játéka.

A közoktatásügyi kormány a tanfelügyelők választásánál eddig tán (?) azon szempontból indult ki egyrészt, hogy ha a politikai és közigazgatási terep működő férfiak helyez a tanfelügyelet élére, hamarabb megkedvelteti ez új intézményt a megyékben; más részből pedig tanítóihiányban szenvedővön hazánk, nem akarta a jobb tárcróték az iskolától elvonni az által, hogy egy más ugyan, de az iskolával szoros kapcsolatban álló terep állítsa, mert attól tartott, hogy helyőket kellőn pótolni nem fogjuk tudhatni? Mennyire sikortult ezen felforcsátunk első része a közoktatásügyi kormányak, azt nem kutatjuk megfelelő arra az idő és a közvélemény; a másodikra vonatkozólag pedig határozottan merjük állítani, miszerint azon okok, ha a törvény megalkotása és életbe léptetése, első éveiben léteztek is azóta rég megszűntek, s így a néptanítónak, a tanfelügyeleti téről való leszorítás és mellőz tetése többé nem indokolható.

A tanfelügyelői hivatalokra eddig túlnyomóan volt megyei tisztviselők, képviselők és mások csak ritkán tanítók alkalmaztatnak, s azval olyanok, kik az előtt egészen más terep működtek. Nem csoda tehát, ha ezeknek működésével, mint nem gyakorlati tanfőnök, a szakfőnök és közvélemény megelégre nem voltak. Mert legyen példának a megyei hivatalnok kitűnő közigazgatási tisztviselő (a mint vannak is) de ez még korán sem képesíti őt a tanfelügyelői hivatalra. Vagy miképen adjon egy volt képviselő ki különben kitűnő törvényhozó lehet, azonban egész életében népiszkolai

és paedagogiai tanulmányokkal nem foglalkozott, egy gyengébb vagy kevésbé képzett és gyakorlati néptanítónak szakszerű utbaigazítását? Miképen fogja megbírálói az illető tanfőnök tan hibáit tan mecsét, ha maga nem tanult és tanította? Pedig a tanfelügyelő legfőbb teendője szerintünk nem a statisztikai adatok gyűjtése és össze állítása, hanem az volna, hogy kerületének összes népiszkoláit évenként legalább egyszer meglátogassa, meggyőződést szerezzen magának a tanítók szakszerű működéséről, a népiszkolák felszereléséről, a népiszkolák felszereléséről és az azokban uralkodó szellemről, s azval a hazai tanügy állásáról.

Ha pedig a tanfelügyelők mai munkakörét vesszük tekintetbe, úgy véljük, nem fogja senki kétségbe vonni azon állításunkat, miszerint annak egy ember megfelelni nem képes; miért is, ha nem akarjuk, hogy hazai tanügyünk továbbra is szenvedjen e már többször vált helyzet alatt, annak mielőbbi megváltoztatásáról kell gondoskodnunk.

Mindenek előtt szükséges, hogy a mostani tanfelügyeletet újra szervezzük; a tanfelügyelői hivatal jövőre ne legyen megyei, hanem járási.

Ha azt akarjuk, hogy tanfelügyelőink jövőre ne csak irodai munkát végezzenek, jelentéseket, kimutatásokat és más feladatokat készítsenek, kormány rendeleteket és folyamodásokat közvetítsenek, hanem az iskolákat meglátogassanak a tanítás irányára és szellemére ügyelve, annak útát és irányát adva, a tanítókat és iskolákat tartókat biztossá és támogassa, közszellemet ébresztve, és hogy a népet a tanügynek megnyerje, akkor ki kell őket szabadítaniuk a mai vizsák helyzetből, mert ma a legképzettebb, legbuzgóbb és kitartóbb tanfelügyelő is csak félmunkát végezhet; akkor lesz majd, ki a hiányokat, melyek most a bekívánt statisztikai kimutatásokban sok helyen palástoltatnak, feltűnteti és azok orvoslását sürgeti, ki a felmerülő feladatokot, egyenletlenségeket elismítja, ki az egyes tényezők között a szükséges és nélkülözhetetlen összűködést közbenjárása által létesítheti, más szóval akkor lesznek majd tanfelügyelők, holott ma nem tanfelügyelőink, kormány rendeleteket végrehajtó és irodai teendőket végző tanügyi hivatalnokoknak vannak.

Tíz éve mult, hogy a népoktatásügyi törvény életbe léptetett, tíz éve mult, hogy hazánk kinevezett tanfelügyelőkkel bír és mégis van elég iskola hazánkban, mely tanfelügyelőt nem látott falai között. Megtörténhetne ez, ha minden járásnak megvolna a maga tanfelügyelője? Határozottan merjük állítani, hogy nem! Salgó-Tarján, 1879. július hó 30-án.

Müller János.

A n.-kürtösi üveggyár kérdéséhez.

Azon biztató hír, a „Nógrádi Lapok” f. évi 31-ik számában, hogy N.-Kürtösön egy üveggyár felállítására majdnem a bizonyosság sídiumába lépett: igen jó hatással volt köröm közsegeire. Nem azért, hogy olcsóbb poharakat és palazsokat vehetünk (ha volna mit inni belőlük); sem azért, hogy törbettei ablaktáblákat gyártanak majd benne, vagy hogy nagyobb okulásra szemeiket köszöröltsék a rövidlátók részére abban; ha-

magá seküdt. Bosznia fővárosát felgyújtották. Kárörömmel néztük e szörnyű látványt s még jobban haladtunk ezunk felé, míg ellenségeink részéről annál nagyobb lón az ukaseseredettség.

Most második-szor fuvartolt Lemaies dandárnok rohamot. Az előbbi sziklafal mögött ismét összegyűltünk a legkitelhetőbb sebességgel s megkerdtük a rohamot. Ágyúink ez alatt gyorsítottak adtak az erősségre, mely egy kőhalomná vált.

Azonban most is eredménytelen támadtunk, még föltámla erőnk az ellenfél.

Golyóink fogyni kezdtek ismét, azonban ezen állapotunk nem tartott soká, mert új tölényszekerek érkezvén meg, ennek kiasztása rögön elrendeltetett.

Két órákor harmadszor indítottunk rohamot a várfalakra, de most már kitőlél sem taribattak volna vissza. A törökök lehető sebességgel tüzeltek, azonban most már nem retgettünk és az ősszerkosdát falakon felmászunk a várból. A várfalon Körtök Károly övező volt az első, ki mioudultul taunított bősies magvasseleleért az előrendű viészégi érmet meg is kapta.

A szoronyyali harc csak rövid ideig tartott; az ellenfél elhagyta a várat és az utazákba szédelt.

Iszonyu volt a látvány, mely szemem elé tárult. Hullá hullát fedett és ezek anyira el voltak torzítva a szaggatva lüvegeink romboló hatása által, hogy borzadályllyal gondolok még most is e látványra.

Tölényszekletük elég lett volna egy másfél évig tartó ostromra. Különben is e tekintetben a törökök soha sem szenvedtek hiányt. Egy török tüzet akkor ért el egy srápnal darab, midőn egy ügyes kitesztitásával foglalkozott és így karja benumaradt az ágyú csővében. Az egész területet a falak között hullák takarták, úgy, hogy csak ezek tetejére járhattunk. — Képzeltük monyi eshatott el körülöttük, ha tekintetbe vesszük, hogy a felkelők a katonák halottjait rögön eltakarták. Tülször alkalom volt látni, hogy mily sebességgel és ügyességgel viszik el végbe, úgy, hogy

TÁRCZA.

Serajevo ostromából.

Eredeti csaatárja.

Irtja: Reményi Béla.

(Folytatás.)

Föltéktinté a hegyoldalra, honnan lejövénk, ez sűrűn volt borítva, boltakkal és szenvedő sebesültekkel. — A nap forrón lővette ránk sugarait, borypóm már negyedszer mentette meg hátamat egy golyóval.

Dühösek voltunk, tölénységünk nem lévén, míg ök kényelmesen löböltek reánk. Ágyúink is gyéren, de kiasztatva keresztgették ki lövegeiket a várba és a balról elterülő szikla-hegyre. Ha Uebátusaink nem bírtak volna oly nagy tökéletességgel és pusztító erővel valószínűleg nem sikerülend Bosznia elfoglalása ily gyorsan.

Ezen tétlen állapotban maradtunk mintegy tizenegy óráig, ekkor rohamot fajtak a vár ellenében. Remesen hangzott a számos kürtjel a puskaropogás és ágyúdördülés közepette felugorván az erősség felé siettünk, a hol egy hosszan elterülő sziklafal mellett gyülekeztünk össze. „Meggfogya bár, de törve nem!” Lemaies erzedes, dandárnokunk, kardját föl emelve, elkiliát a rohamra intó jelszót, melyet az egész csapat ismételve, valódi rajongással szaladtunk a várfalak felé, megjegyzendő minden tölénység nélkül.

A második zászlóalj őruagya Dillman ez alka-lommal három mély sebítő véreze terült a földre. A törökök vad ordítás és kacajba törtek ki a mint a falak felé rohantunk, s oly sűrűn lötek közénk,

hogy mintegy 400 lépésnyire az erősség sáuczeitől kényszerítetünk visszafordulni.

Köpenyem, borypóm hála istennek futás közben elveszett s most könnyebben éretem magamat. Igen sajnáltam, hogy a falakra nem mászhattunk. Az ellenfél egy része követett bennünket, azonban egy néhány jól irányított szrapnel szándékunkat megbúsította.

Téht visszavetértünk elhagyott állásunkba s hagtuk őket tüzelni, nem tehetünk egyebet. Mindenki igyekezett takarni magát, kinek még elede kedves volt őmagá előtt.

Dandárnokunk izgatottan tekintett folyvást a jobbról eső főútra. Segédtszije, egy főhadnagy mely sebet kapott, ő maga segítette utóbbit egy biztosabb helyre vinni.

Nagy porfelleg mutatkozott a fűtlen és dandárnokunk a férfi, a katona, mint egy gyermek sirt; — sirt de örömben, mert megérkezett az ő. tüzer eszed ágyúival és tölényszekerekkel. Az ágyúk mindegyike 30–36 bonyák hegyi ükürtől buzarta a legnagyobb gyorsasággal vonattak fel a Serajevót környező hegyekre és rögön megkeddték véres rombolásukat. Tölényládákkal terhelt hegyi lovak s öszvérek, bajt va az őket korbácsolt kocsisoktól, ügyve siettek felénk s bakáink, nom gondolva a halállal, elejünk siettek és lövedve ezek hátairól a ládákat, telerakodtak golyókkal. Még szebeinket sem hagytuk üresen. Nagy volt az öröm és éljenzés. Új reményekkel töltött kebellet kezdhetünk ismét tüzeletünket. A felkesedés fokról fokra nőtt csapatunkban. Minden vezényező nélkül előre törkedtünk.

Egyzserre nagy füst gomoly emelkedett az ég felé, beborítva az egész völgyet, melyben a város

nem hogy kenyérkének való keresményük lesz a már is majdum kőseggébecs vidékünk szegény lakosainak!

Föl tehát, föl istenáldásával jobban bővelkedő Uram! Fogadjuk hozzá a gyárteleülésehez minél előbb! adjanak, ha nem közvetlenül, legalább közvetve kenyeret a szegény nép kezébe; mert különben nyomorban vész el.

A gabna minden neméből hallatlan csekély termelt! A nagyobb úgy, mint a csekély birtokú földműves gazdák mind arról panaszkodnak, hogy 3-4 5, 10 föl legfeljebb 28 liternél nem adott többet 22-26 kérész comónál; s ha papját, kántorát, pástörököt s egyéb mezőit és községi conventionatusokat kifizeti, sem vetésre, sem élelmre neki egy szem gabnája sem marad!

Bab, kukorica nem lesz, burgonya a borzasztó mennyiségű pondró (kukacz, vidékünkön pajod) által megromlva, egészségtelen s vajmi kevés táplálékot fog nyújtani.

Bizást hozzá foghatnak tehát ugy az ország kormányja, valamint a megyei hatóságok a gondoskodásos, hogy folytonos munka és keresletet adjanak a népnek; mert ha ez van, nem kell féltetni a népet az éhenhalástól.

A n.-kürtösi üveggyár létesítésének eszméjére visszatérve — mint a festész csizmadiája — én is azt mondom, hogy üveg előnyösebben sehol sem gyártatnának talán, mint N.-Kürtőn; mert minden néven nevezendő — akár az építéshez, akár a gyártáshoz — szükséges anyag vagy közvetlen közelében, vagy csekély távolságban bőven található. Nevezetesen: faja, kőszene, kőve, palája, vize, békasója, üveghomoka van bőveinek-bőveiben; s a méz sincs oly messze, mintha mégegysezer annyira volna!

Tehát nem mint szakértő mondom ezeket, hanem mint laikus tudom, hogy völgyeink és hegyeinkben (Palojták és Kékkő) mind meg vannak ezen anyagok; más szempontból reflectálok én ezen üveggyár helyes eszméjére, és pedig:

„Szklabonya nem város, Kürtőssel határos; Oda jár a betyár egy barna tót lányhoz”.

Ujabb népdal mondja, hogy Szklabonya Kürtőssel határos, ha nem is közvetlenül, de közvetve, s ezt azért említem, hogy ezen helység helyesebb (szláv) Szklabonya (üvegbanya) neve azon meggyőződésre vezetett bennünket, hogy keletkezése idejében itt a vidéken valami üveggyártási vagy üvegkutatási telep lehetett? S miután Kürtősk határa a szklabonyaitól alig két kilométerre csak: hogy ne volna tehát Kürtőskön elég üveg-anyag? Azok hegyeit még nem mosta el úgy az évezadzadok zápora, mint emezét Mun-kára fel tehát!

Miólt azonban az üveggyár építéséhez fogna akár a netán létrejövendő consortium, akár egyes vállalkozó, bátorodom figyelmeztetni: hogy előbb kiépíteni szorgalmazza a szklabonyai határban lévő két kilométernyi javítandó, illetve kiépítendő utvonat; mert e nélkül nincs útvisesség az üveggyárra nézve!

E nélkül, nem hogy „biztosítottunk tekinthető” volna az őszi, téli, tavaszi közlekedés — amint ezt a

sebesülteket csak ritkán, boltakat pedig igen keveset találhatunk visszavonulásunk után az útközlekedés területén. Vallásuk szerint a csatában elesettek a hetedik mennyországba kerülnek, ha t. i. azok gyaurak, hitetlenek kezébe nem kerülnek. Továbbá tartanak attól is, hogy részükrol is szétaraboljuk, a kik kezünkbe kerülnek, a mint ők tették minden kivétel nélkül.

Különös, hogy töltnek magyaroktól legjobban féltek. Persze nadragunkrol is megismerhettek.

Tudok egy esetet, melynel egy általunk foglyul ejtett csab katonát azért kímélték meg a haláltól, mert sem magyar, sem sváb nem volt. Nem tettek vele egyebet, kivették mindkét szemét és eleresztették. Jobb lett volna ennél a halál.

Itt azonban nem vesztégetünk soká, a második és harmadik zászlóalj az elesettek eltakarításához fogott; mi pedig t. i. az első, továbbá a 27-ik és 9-ik vadász zászlóalj, úgyzinte a Ferencz-Károlyiak a város felé hatoltunk, mely az erősség alsóbb déli oldalán kezdődött.

Megjegyzendő, ezalatt a 7-ik és 6-ik hadtest már reggel óta a város utcáin harcolt és a város keleti oldalán fekvő erődöt már szinte bevette volt.

Zászlónk, mely most aratta először babérjait a harcmezőjén, kitűzött, egy tiszt által, ki egy mecsert tornyáról repülő golyóval találta, zászlóntól a mélyébe zuhan. Tiszthelyettes Szegedy Fülöpkapra a csász. kir. lobogót, újra feltűzte azt; és most ott díszlett a keleti szélről lobogtatva, a Molnáry-czred hírnevét dicsőítve a serafimok bástyák tetején.

Dandárunkunk főlemelő sapkáját és kardját, ő felségét éltette, mit az egész sereg lelkesedéssel ismételt háromszor. „Eljen a vitéz Molnáry-czred, kiálta továbbá Lemaire, mire még nagyobb lón a diadalzeret. Természetesen őt sem felejtettük ki, mert megérdemelte azt.

„Rajta tehát a városba most, ne kíméljete semmit és senkit!” lón a vezényszó. (Folyt. köv.)

„Nógrádi Lapok” f. évi 31-ik száma mondja, hanem háromszor is jaj lesz a vidéknek ismét.

A gyár előtt tehát a két km-ter utvonat megcsinálása a főteendőnk s ehhez, a ráfordított 1800 ftton kívül, csak vagy 20,200 ftl kell még.

Ha már benne vagyunk a referátában, engedje meg Szerk. úr, hogy egy kicsit rájesszek a klarinétosokra, nem ugyan azokra kik a klarinétot fújják, hanem akik csinálják; mert ezen hangzer okvetetlen megszünt szerepelni a zenészek sorában akkor, ha Czibulyás József zeélyi pórfü művészete szélesebb és pallérozottabb alapot vesz.

Ezen fú ugyanis egy egyszerű falóval segítségvel ép oly hangokat ad ki száján, mint a klarinétos a maga hangszere s — nem látva — hallás után fogadna is bármivel Szerk. úr, hogy az klarinét bang! A fújas sokkal csekélyebb megerőltetésbe kerül ezen, mint a klarinétos. A more-nak nem kell majd püfök püfát csinálni.

Ha még a fűrdő-ivadban szerencsétlenné Szerk. úr sósári fordónket: sziveskedjék megüzenni nekem, meg produktatjuk azt a fűt!

Sietek exequálni! Isten önnel!

Szklabonya, 1879. aug. 12.

Siklái István,
kőjegyző.

Hírek.

Személyi hírek. Gr. Gyürky Ábrahám főispán úr 6 méltósága f. hó 11-én este 10 órakor érkezett B. Gyarmatra hol másnap 8-10 óráig fogadta a tisztelgőket. 10 óratól d. u. 2 és fél óráig a közigazgatási ülésen elnökölt, 6-6-ig fogyelemi választmányt tartott s 6 órakor Leszeuyére rándult br. Majthényi László 6 kegyelmességgel. Este 10 órakor már ismét a szék-városban volt. 13 ón szigorú számunkéró szöket tartott a szolgabírákkal. B. Gyarmatról f. hó 14-én reggel félkilenczór távoztok Pestre.

Hymen. A kedves és háziassan nevelt Tapolcsányi Jolán kisasszonyt f. hó 10-én jegyezte el Adamovszky Gyula szász (zolyom.) kőjegyző. Grünbaum Henrik b. gyarmati ügyvéd esküvője a bajos Rosenbaum Hermin kisasszonnyal f. hó 12-én nagy ünnepélyességgel tartott meg. Este tánc is volt, melyen 24 pár reggeli 3 óráig mulatott. Ondrejovich László bágyoni birtokos f. hó 23-án tartja esküvőjét Riegler Aranka kisasszonnyal.

Szécsényben f. hó 10-én Pulszky Ferencz úr várakában igen szép társaság gyűlt egybe. Ott volt a mindég jókedélyű öreg úr is, Pulszky Ferencz, kinek körében a vendég tudósok igen kellemes órákat töltöttek el. Pulszky Ágoston Budapestől B. Gyarmatra és onnan Szécsénybe látáron jött. A boszniai hős már ilyen kis distancziát nemis respektál. Jelen voltak Dr. Pulszky Károly a fiatal tudós, továbbá Bródtvös Lóránt, Fraknói Vilmos és Honszelman. Szombat d. u. amikor a várkertben szórakozott a tudós társaság egyszer csak megjelenik Pintér Sándor vidéki archeologusunk egy rettentő kardot hozva magával; Pulszky Ferencz rögtön azon kérdéssel fordult Sanyi barátunkhoz, hogy hát mit akkar azzal a piszkafával? „Azért hoztam — ögymond — hogy kegyelmes uramnak adjam át a muzeum számára. „Lehetetlen, én aki archeologus?” Nagy áldozat tölem, de elhatároztam, hogy ezen a maga nemében uicium avar karddal megajándékozom a muzeumot. Az öreg úr nem utasította vissza a nagybecsű ajándékot. A kardot ott valahol a géczi határban ásták ki. Pintér Sándor, aki a régiségeket szenvedélyllyel gyűjti és Argus szemekkel őrzí, nagy áldozatot tett a baza oltárára.

Konjáthy Anselmi megyei derék főjegyzőnk a nm. m. kir. közkutatási minisztérium által a megyei tanfelügyelői hivatal ideiglenes vezetésével megbízott. Ez ideiglenes vezetéssel megyei elhanyagolt tanügyünk sokat fog nyerni.

Sitranysvazsky Géza b. gyarmati kir. kőjegyző f. hó 14-én letetvén a b. gyarmati kir. törvényszék előtt a hivatalos esküt, hivatalos működését folyó hó 14-én kezdte meg. Lakása a Jeszenzky Danó féle ház.

Gr. Zichy Nándorné szül. Gr. Zichy Lydia f. hó 10-én érkezett Zeélybe, hol hosszabb ideig fog tartózkodni.

Pongrácz Lajos Montmegye közszeretől főjegyzője a Smekszí fűrdőben tölti szabadság idejét.

Lelekész választás. Kis Csalomán, f. hó 11-én választotta meg lelkesűd. Seffarovsky János rákospalotai lelkes, az onnan Rákospalotára távozó Kolbenhayer Gyula helyébe. A kis csalománai egyháznak már évek óta se temploma se iskola épülté nincs, tehát az új lelkeszre nagy és szép feladat várakozik. Sréter Alfréd úr háza rendeztetett be az egyház ideiglenes templomául: Sréter úr aki az egyházi cselokra mindig és sokat áldoz e házat is ingyen adta át az egyház használatára.

A b. gyarmati dalárda, Szent-István napján, országos ünnepünkön, a róm. kath. templomban énekelni fog.

A méhész egyeslet tagjaiul újabban Horváth Gyula, Molnár István és Perikó István urak jelentkeztek lapunknál. Felhívjuk a hazai méhészet iránt érdeklődőket, hogy minél számszerűbben jelentkezzenek e szép és hasznos irányú egyeslet közé.

A múlt vasárnap előadott „Egy katona története”, című darabban a kis Molnár Jolán igen kedvesen játszott.

A b. gyarmati cipész egyeslet f. hó 11-én tartotta alakuló közgyűlését: Filler Lajos elnökölte alatt. Az alapszabályok elfogadása után az ideiglenes tisztviselők újbol megválasztattak, úgy elnökölt: Filler Lajos (Az egyeslet szervezése az ő érdeme), titkárai: Wolf Adolf, pénztárnokul: Gajdár József. Ellenőrökül: Molnár Ferencz és Vigner Venczel, munkaszervező: Közma János. A társulatba lépés díja 80 ftl, tagsági díj egy évre 1 ftl 20 kr. A begyűlt pénz betegsegélyezésre, öregek és árvaak javára fog fordíttatni. Gratulálunk a derék cipészeknek!

Az angol kisasszonyok b. gyarmati nőnevelő intézetében f. hó 28-án, a hoztakapcsolt népiszkolában pedig f. hó 26-én kezdődnek a beiratások. Míg a népiszkola tantermei rendbe hozva lesznek a népiszkola növendékei számára is a növelde helyiségekben tartanak az előadások. Kik a népiszkolából, kézi munkát rajzot, francia nyelvet, vagy bár oly tárgyat akarnak tanulni, melyek a népiszkola körét meghaladják, mérseket díjért a növendékekkel kapják az oktatást, val-lás különbség nélkül.

Iskolai jelentés. A b. gyarmati állami elemi népiszkolán a jövő 1879-80. tanévi beiratások f. augusztus 26-án kezdődnek és tartanak berarólag szeptember 10-éig. A rendszeres oktatás szeptember 1-én veszi kezdetét, minek figyelemben tartására egy a helybéli valamint a vidéki tisztelt szülők és gyámok a gyermekek rendszeres haladására érdekében különösen felkérnek. — Felvételnak vallár külömbeség nélkül 6-tól 12 éves korú fiatalekok. — Tan és beiratási díj: 3 ft. 30 kr. egy évre. Szegénységüket okmányoló vagyon-talanok a tandíj fizetés alól felmentetnek s eselleg tankönyvekkel látatnak el.

Kovarcz Haszper Alvin a jeles nőnevelő intézete szept. 1-én nyílik meg e cím alatt: Kovarcz Haszper Alvin asszony Losoncz város pártfogása s felügyelete alatt álló leány közép iskolája. — Az iskola felügyelő bizottsága: Kuncz Elek elnök, Dr. Plichta Sománé, Pokorny Sándorné, Schloszerik József, Illyés Lajos, Holles Danó és Diamant Mór. — E jól szervezett intézetet ajánljuk az érdekelte szülők figyelmébe.

Szinbázi szemle. Tésztüke miatt a múlt hét előadásairól nem emlékezhetünk meg. Bővebben, csak röviden érinteni akarjuk azon mondhatni rendkívüli sikert, melyet színészeink a „Katona története” előadásával elérték. Maga a darab is, kitűnő meséje, rendkívüli szabatos bonyodalom és fejlődés, érdekfeszítő felvonásvégei által, kiváló helyet foglal el az újabb színművek között, de fő érdeme volt a kitűnő előadás. Színészeink ügyelték vetkedtek egymással a szép előadás, szereplés és correct játék terén. Dombay az ártatlannal annyit szenvedő becsületes Renő, Vécsey Anna a hű, atyját szerető gyermeket, oly alakításban mutatták be, hogy méltán kiérdemelték a műfő kö-zönség zajos tapsait. Völgyiné rövid szerepét rokon-szenvesen kedvesen alakította. Völgyi Gyula Samborán mesternek inkább kedélyes mint drámai oldalait mutatta be, többször élénk derűtiséget okozva. Határozott dicsőretet érdemel Arányi, ki a szakmáján annyira kívül eső Lazare szerepében egészen új oldalról mutatta be magát, és valóban meglepte a közönséget helyesjátéka és alakításával. Egy szóval, elmondhatjuk, hogy az előadás, bármely vidéki színpadnak is mint előadásul szolgálhatott volna. Kedden, „A nők az alkotmányban” Tóth Kálmán e kiváló humoros jó vigjátéka elevenítettett fel, fájdalom alig néhány néző előtt. Valóban csodálkozunk kell a közönség közönyén. Hiszen az nagyon természetes, hogy színészeink addig míg egy új darab előadására készülnek, kénytelenitnek régiebb darabot előadni, de az már nem természetes és nem helyes, ha a régiebb és határozatlan jó darabot épenséggel meg nem nézzük. Az előadás a körülményekhez képest elég jó volt.

Csütörtökön Völgyi Gyula jutalmul „Orosz-török háború” látványossággal, dob, trombita sat. sallangokkal ékítve. Szép számú közönség gyűlt össze, taps és virággal fogadva a jutalmazandót. Színészeink most helyesen eltalálták a módot, az ily darabok végig nézhetőnek előlére, t. i. tudták szerepeiket és iparkodtak valamtiből csinálni. Dombay, Völgyiné, Vécsey Anna, jobb darabhoz méltóan játszottak, Arányi szépen azavatta a nem neki való szerepet, a jutalmazandó pedig többször felvidítá humorával a közönséget. Végül azon óhajunknak adunk kifejezést, vajha a közönség egyszer valahára tömegesebben járulna a színház pénztárához, hogy lehetővé tenné jók darabok előadását is.

Referens.

Hálahozás. Losonczon f. hó 10-én temették el Okolicsányi Károlyné szül. Battik Katalin asszonyt, 60 éves korában. — Béke hamvainak:

Egy 32 éves, nőtlen, elméletileg és gyakorlatilag képzett, a magyar és német nyelvet tökéletesen beszélni tudó, ki több éven át mint kezelő tiszt működött, ugyanezen minőségben alkalmazást keres. alkalmazását minden perczben elfogad, bővebb felvilágosítást nyerhetni a szerkesztőségénél.

Piaczi árak B.-Gyarmaton.

1879. évi augusztus 4-én.

Egy méter mással:

Tisztabúza	10 frt -- kr.	— 10 frt 40 kr.
Rosa	7 frt -- kr.	— 7 frt 20 kr.
Árpa	7 frt 70 kr.	— 8 frt -- kr.
Zab	5 frt 80 kr.	— 6 frt -- kr.
Kukoricza	7 frt 80 kr.	— 8 frt -- kr.

Jegyzette: Szekes János.

Szerkesztői üzenet.

Losonc: Sch. L. úrnak. Kérülök minden oly dolgot, mely meggő hírlapi harcra vezetne kivált akkor, ha a cikkész csak két nem írja alá. — Ön befogja látni, hogy helyesen cselekedünk. Losonc: Z. D. úrnak. Csikke jövőre. K. Gy. úrnak. Még nem érett meg egészen, bár kellemesen szül.

Feloldó szerkesztő

Horváth Danó.

444. szám.

1879.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdt. 403. §-a értelmében ezennel közhírré teszi: hogy a b.-gyarmati kir. járásbíróaság 2721-2. — 879. számú végzése által Vlkolinszky Kálmán hagyatoka ellen, alitisz Miklós és társa részére 230 frt és 360 frt követelés végett elrendelt biztosítási végrehajtás folytán bírósággal lefoglalt, a 3763 frt 20 kr-ra becsült gyógyszer, gyógyszerári átványok és szobabútorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladandók, minek a helyszínén, vagyis Rét-ságon a patikai helyiségben leendő eszközölésre határidőül 1879. évi augusztus 28-án délutáni 2 órára tűzött ki, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghívattak: hogy az érdeklött ingóságok emez árverésen, a polg. tk. rdt. 406. §-a szerint szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak. Kelt B.-Gyarm. 1879. augusztus 15-én.

Gráber Károly,
kik. bír. végrehajtó.

Haszonbérbe kiadó birtok.

Esztergom megye Nagy-Ölved községben és határában fekvő, Thúrőczy Lajos örökseji tulajdonát képező 100 holdon felül tagosított első osztályú birtoknak hat évi bérlet tartama lejártának okából immár hat egymásután következő évre 1879. december 31-ikétől haszonbérbe adatik, a hozzá tartozó urilakházzal beltellekkel két holdas udvar keretel, melléképületekkel, pajta és istálló, omeletes granáriummal, szőlőkkel együtt, vagy ezek nélkül, a legrendezettebb állapotban. Vállalkozni szándékozók bővebb értesítést és feltételeket a tulajdonosnőnél szerezhetnek. Nagy-Ölved, 1879. augusztus 1-én.

Özv. Thúrőczy Lajosné.

Hirdetés.

A B.-Gyarmaton székelő „Takarék és hiteltelintőzet részvénytársulat” részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az igazgatóság f. évi augusztus 1-én hozott határozatához képest:

1-ször. Váltólezárszámításoknál (váltókölcsönökönél) a hitelkeresőktől szedett kamatok 1 % -tólival leszállítatnak, — a viszont:

2-ször. Pénzelhelyezőknek, a rendes felmondás melletti pénzbetétek után 6 % -tólival magasabb kamatok nem fognak fizettni.

Ezen határozatok f. 1879. évi szeptember 1-től kezdődőleg lépnek életbe s mindazoknak, kiknek 6 % -tólival netán magasabb kamatozású betéteik vannak az intézetnél, szabadságukban áll a szabályszerű felmondást alkalmazásába venni.

B.-Gyarmaton, 1879. augusztus 7-én

Az igazgatóság.

H I R D E T É S E K.

Hirdetmény.

A marczali közbirtokosság ítmézési jogát és mérésárszékét jövő 1880-ik január 1-től számítva három évre haszonbérbe határozván adatni, az e végett f. évi szeptember 7-én d. e. 11 órakor Marczalban a helyszínén megtartandó árverésre a versenyezni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az előre lefizetendő ovadók 55 frtban állapítatott meg, s a feltételekről alulírtnál bővebb tudomást szerezhetnek.

Kelt Sőjben, 1879. évi augusztus 10-én.

Kacsovics Lajos,
közbirt. felügyelő.

Egy 12 éves fiú tanulónak kerestetik

Villi Mihály

b.-gyarmati pékmesterhez,
kinél a feltételek megtudhatók

Haszonbérbeadás.

Miután a becskei kocsma és mérésárszék e folyó évi július 30-án haszonbérbe nem adatott, az újabb nyílt árverést a közbirtokosság megbízásából ez évi augusztus hó 21-ik napjának d. e. 10 órájára, Becske helységébe, saját házamhoz tűztem ki. Kelt Becskén, július 31.

Szabó Károly,
felügyelő.

Omazta T.

fűszer-kereskedésben

B.-Gyarmaton,

egy, jó iskolai bizonyítványokkal ellátott fiú tanuló-
nak azonnal felvétetik.

Dr. HANDLER MÓR,

12-9

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész gyógyít gyökereken, fűnyes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

TITKOS BETEGSÉGEKET

- 1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugymint: magömléseket, az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a TEHETETLENSÉGET elgyengült férfierőt;
- 2) húgycsőfolyásokat még oly idülteteket is), a nemzörések bujaktörök sekélyeit és másodrendű bujaktörök minden alakjaiban és elcsúszásaiban.
- 3) húgycsőszűkítéseket,
- 4) friss és idült nyákfolyásokat, nőknél az ugynevezett fehér folyást és az onnan eredő magtalanságot,
- 5) BŐRKIÜTÉSEKET, (még oly idülteteket is)
- 6) a húgyhólyag betegségeit és vizeletési nehézségeket.

Rendel napokint: délelőtti 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig.

Lakik: BUDAPESTEN, Balváros, Kigó-utca 1. sz. a Kigó- és Városház-utca sarkán (Rottenbillerle ház) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

Galandféreg (Pántlika giliszta) 6 óra alatt kihajtatik.